

LICHTSPOOR

59ste jaargang 2022 nummer 4

Vriendschap – als geschenk

Tijdens pastorale gesprekken vertellen ouderen regelmatig dat ze het lastig vinden om dagelijks de Bijbel te lezen en tijd te vinden voor persoonlijk gebed. Vermoeidheid speelt hun parten, alles kost meer tijd en energie en je kunt de dingen niet meer zo goed onthouden. Misschien hebt u er ook wel zo af en toe last van.

Graag neem ik u even mee naar Efeze, de stad waar de apostel Paulus het evangelie van Christus predikt. Met vrucht, want er komen mensen tot geloof. Maar zonder tegenslag blijft het helaas niet. Er ontstaat namelijk verdeeldheid binnen de synagoge. Sommige Joden komen tot geloof in Christus, anderen keren zich bewust af en proberen de apostel de voet dwars te zetten. De tegenwerking wordt zo groot dat Paulus moet omzien naar een andere vergaderruimte.

Hitte

Hij vindt dan een geschikte zaal in de school van een zekere Tyrannus, waarschijnlijk een filosoof die onderwijs gaf in het vinden van levensgeluk. Deze is bereid zijn gehoorzaal te verhuren aan Paulus. Dagelijks, en dan niet voor een weekje, maar voor twee jaren! (Handelingen 19: 9). Onwillekeurig komt de vraag bij je op: Had die Tyrannus zijn vergaderruimte dan niet nodig voor zijn eigen onderwijs? Er is een handschrift van het boek Handelingen waar in de kantlijn bij deze tekst staat: 'van het vijfde tot het tiende uur.' Dat betekent dat Paulus de beschikking kreeg over deze gehoorzaal van ongeveer 11.00 uur in de morgen tot 16.00 uur in de middag. Dat is in het Midden-Oosten het heetst van de dag; dan houdt iedereen zich rustig. Dat het in Efeze snikheet heet kon zijn blijkt wel uit het feit dat de bisschoppen, die

in deze stad in 431 een concilie hielden, klaagden over de ondraaglijke en ongezonde hitte. Als het dus echt heet begon te worden, konden Paulus en zijn mensen de zaal wel huren.

Wat een opoffering hebben deze mensen zich getroost om het evangelie te horen uitleggen! Zij hadden het er voor over om op het heetst van de dag dagelijks samen te komen en de Bijbel te onderzoeken. Twee jaren lang! Wat een discipline! Hoe hebben ze dat kunnen opbrengen? Ik denk dat deze volharding niet voortkwam uit plichtsgevoel, maar dat hartelijke liefde voor de Here en Zijn Woord de wortel daarvan zijn geweest.

Doop

Met een zekere jaloezie kijken we naar die christenen in Efeze. U denkt wellicht: had ik maar iets van hun discipline en volharding! In dat geval is het goed om bewust aandacht te geven aan uw doop. Hét teken en zegel dat de levende God van Zijn kant met u een verbondsrelatie - je mag ook zeggen een vriendschapsrelatie – is aangegaan. Zonder de dingen tegen elkaar uit te spelen is het goed om primair dáár bij stil te staan. Verwonder u erover dat Hij in vriendschap met u wil omgaan. Uit die stille verwondering en vreugde kan een spontaan verlangen opwellen om op uw eigen tijd en op wijze Zijn heilzame woorden te overdenken en daar dankbaar uit te leven. Dat is geen prestatie van uw kant, maar een geschenk van de Heilige Geest.

*Ds. H.G. de Graaff
Nieuwerbrug aan den Rijn*

Boerin Maaïke Hoeke (82) dankt God voor theologen en dichters

Haar opleiding bleef beperkt tot lagere school en twee jaar huishoudschool, maar dat heeft de 82-jarige Maaïke Hoeke-van Ooijen nooit als een gemis ervaren. 'Je kunt ook jezelf ontwikkelen. Ik las van jongs af aan alles wat los en vast zat.' Haar hele leven was Maaïke boerin, maar haar hart lag meer bij de boeken dan bij de koeien. 'Ik heb God vaak gedankt voor al die theologen en dichters.'

We ontmoeten haar in Leerbroek, een dromerig dorpje tussen Lexmond en Leerdam. Buiten spelen de kinderen op straat, het is meivakantie. Binnen zit Maaïke verdiept in een vuistdik boek 'Christus in zijn lijden', van dr. K. Schilder. 'Ik lees het niet in één keer uit hoor', zegt ze geruststellend. 'Eén hoofdstuk per dag.' Komt ze een mooie gedachte tegen, die ze wil onthouden, dan schrijft ze die in een notitieboekje.

Daar heeft ze zo langzamerhand een hele verzameling van, want ze leest graag en veel. Er zullen weinig leeftijdgenoten van haar zijn die dagelijks zo gretig theologie en poëzie tot zich nemen als Maaïke. Ze somt een ris namen op: Kohlbrugge, Capadose, Bilderdijk, Miskotte, Schilder, Van Ruler, Gerrit Achterberg, Willem de Mérode, Anton van Duinkerken, ... 'Ja, die laatste is Rooms-katholiek. Vroeger zat ik in de vrijgemaakte kerk en mocht je alleen dingen uit je eigen straatje lezen. Ik ben blij dat de wereld wat meer is opengegaan. Kennen jullie die prachtige regels van Van Duinkerken over...'

Ze citeert ze uit het hoofd:

*Wanneer mijn werk gedaan zal zijn,
mijn adem stil, mijn ogen dicht,
geneest mij van de laatste pijn
die nooit verloren vergezicht:*

*Er leeft een God, die alles schiep
wat zichtbaar en onzichtbaar is.
Die mij tot Zijn aanschouwing riep
uit ondoorgrondb're duisternis....'*

Majesteit

Maaïke: 'Gedichten die ik erg mooi vind, leer ik uit het hoofd; dan heb ik ze altijd bij me. En laat ik eerlijk zijn: voor een gewoon mens als ik, zonder veel opleiding, staan er in die theologische boeken soms ook gedeelten die weleens boven mijn pet gaan. De boeken van Miskotte bijvoorbeeld, maar tegelijk vind ik daar ook zoveel moois in, dat ik de Here daarvoor dank. Wat ik begrijp neem ik tot me en dat draag ik mee. Miskotte benadrukt zo de majesteit van de Here God. Dat boeit me bijzonder. Want als je van die evangelische mensen hebt, die maar net doen alsof Jezus naast hen in de auto heeft gezeten – ik zeg het maar even in mijn bewoordingen – dan voel ik aversie. Ik vind dat oneerbiedig. Het past niet bij mijn beeld van God.'

Lees over de worsteling van Miskotte met God, toen zijn vrouw en dochter kort na elkaar overleden door een voedselvergiftiging. Of de preek die hij hield na de Watersnoodramp van 1953; tijdens de coronacrisis werd die nog eens afgedrukt in de krant. Ik heb 'm uitgeknipt voor mijn plakboeken.'

Lezen

Maaïke werd een maand voor de Tweede Wereldoorlog uitbrak geboren op een boerderij in Nieuwland. Vader was van huis, gemobiliseerd; moeder moest de boerderij samen met een knecht draaiend houden. 'Mijn opa is met een tante 's avonds naar het postkantoor gegaan om een dokter te bellen voor de bevalling. Mijn andere tante bleef bij mijn moeder. Midden in de nacht ben ik geboren. Vader vernam

via een telegram dat ik geboren was.'

Ze doorliep de lagere school, daarna twee jaar huishoudschool. 'Daarna ging je werken, zo was dat in die tijd. Ik ontwikkelde mezelf wel; ik las graag en veel. Mijn vader ook. Hij kon prachtig voorlezen uit de kinderbijbel. Hij las de Spiegelserie, de VCL-serie, de boeken van J.W. Ooms, streekromans. Achteraf zeg ik: het had wel wat meer literatuur mogen zijn. Maar je las wat voorhanden was, ook boeken die niet altijd even geschikt waren voor een kinderhoofdje.'

Vrijgemaakt

Mijn vader was hervormd, mijn moeder ging naar de vrijgemaakte kerk. Dat is altijd een strijd geweest thuis. Mijn vader had bij zijn huwelijk beloofd met moeder mee te gaan en dat heeft-ie trouw gedaan, maar liefde voor de Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt) heeft hij nooit ontwikkeld. "Ze moeten daar in Leerdam niet denken dat ze het voor het zeggen hebben!", zei hij. Als hij eens een enkele keer naar de hervormde kerk in Nieuwland ging, dan was mijn moeder in tranen, want dat kón natuurlijk niet...'

Zo is Maaïke gepokt en gemazeld in de vrijgemaakte kerk. Toen ze op 25-jarige leeftijd in het huwelijk trad met Marius Hoeke, moest hij de overstap maken naar die kerk. 'anders was het feest niet doorgegaan.' Hij werd ouderling, in Leerdam. 'Als hij een preek moest lezen, zei hij tegen mij: "Maaïke, lees jij 'm eerst 's...."'

Rouw

Ze hadden een goed huwelijk, Mari en zij, in totaal 55 jaar, vertelt Maaïke. Samen gingen ze ook door diepe dalen. Eén van de vier kinderen, een jongetje, overleed kort na zijn geboorte. 'Het had een open hoofdje. Tot de geboorte wisten we niet van zijn handicap. Dat werd vroeger geborgen gehouden. Meteen na de bevalling werd het kind bij me weggehaald, ik heb nooit gezien. Het kreeg ook geen naam, het is zonder mij begraven. De betrokken predikant maakte een grote fout: hij is niet bij mij geweest. Dat is slecht voor de rouwverwerking en ik heb het hem niet in dank afgenomen. Gelukkig kon ik wel een plakboek maken met blijken van meeleven van mensen uit mijn omgeving. Teksten waar ik me aan optrok, gedichten vooral.'

Ze citeert Zondag 10 van de Heidelbergse Catechismus. '...dat 'loof en gras, regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, spijs en drank, gezondheid en ziekte,

rijkdom en armoede, en alle dingen ons niet bij geval, maar uit Zijn vaderlijke hand toekomen.’ Die woorden hebben vaak kritiek geoogst. Maar je ziet hierin nu juist de majesteit van God. Van Miskotte heb ik geleerd dat je de donkere kanten van het leven niet moet losmaken van de Here God. Ik heb in die moeilijke tijd ervaren dat de Here je niet loslaat. Dat is nog steeds zo, al gaat ook dat me boven de pet. Het ondoorgroendelijke, dat God met ieder schepsel Zijn weg gaat, zelfs met iemand als Poetin, daar raak ik niet over uitgedacht. Ik hoorde eens een preek over een machtige Assyrische koning die als een geslagen hond de aftocht moest blazen. Dan denk ik: de Here is nog altijd Dezelfde, Hij neigt de harten van koningen als waterbeken.’

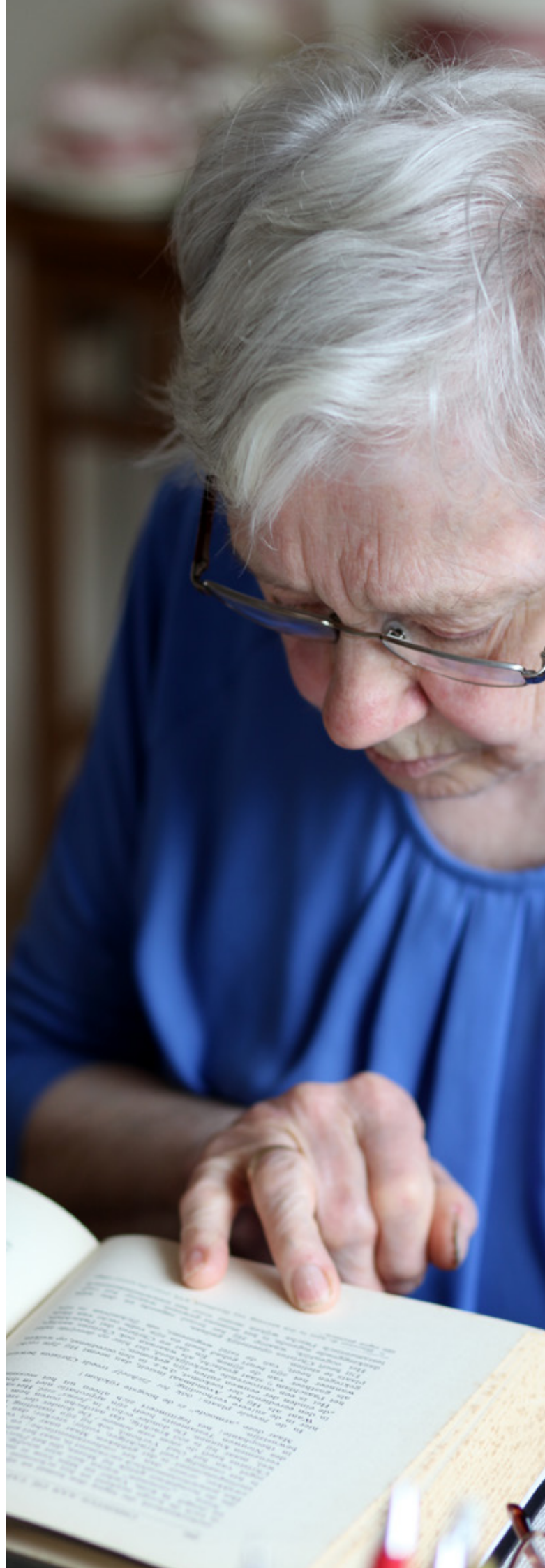
Gezegend

Een ‘goeie boerin’ is ze nooit geworden, bekend ze. ‘Ik had niet zoveel liefde voor planten en dieren. Als Mari en ik langs een weiland reden, zei hij: “Kijk eens hoe mooi dat gras gemaaid is.” Ik beaamde dat dan maar eerbiedig, maar hĳ kon ervan genieten, ik niet. Het boeide me niet zo. Ik heb veel meer met mensen.’

‘Het ondoorgroendelijke, dat God met ieder schepsel Zijn weg gaat, daar raak ik niet over uitgedacht.’

Zwakke, kwetsbare mensen, met hun donkere kanten – die vonden bij Maaïke een luisterend oor. Zoals overbuurman Abraham Verrips, die in de oorlog zijn broer had vermoord en daarna door velen met de nek werd aangekeken. ‘Hij kwam geregeld bij ons over de vloer. Ja, hij had iets ergs gedaan – net zoals de dichter Gerrit Achterberg, die zijn hospita had vermoord – maar hij moest toch ook verder leven? Daar had ik oog voor, dus sprak ik vaak met Verrips en dat heeft de Here gezegend’.

Op haar oude dag is ze alsnog hervormd geworden, vertelt ze. ‘Het blijft een nagel aan mijn doodskist. Je wist je verleden niet uit. Maar de vrijgemaakte kerk werd me te evangelisch, er wordt van alles gezongen, maar vrijwel geen Psalmen. Door alle vernieuwingen bleef er maar een kwartier over voor de prediking. Ik vind dat het Woord centraal moet staan. Dat is het hoogtepunt van de dienst. We zitten daar voor het aangezicht van de Here, als arme zondaren die van genade moeten leven. Of vinden jullie dat ouderwets, als ik dat zo zeg?’

Gelovig en nuchter

Beslissen is niet altijd gemakkelijk. Ook als je ouder geworden bent kom je soms voor keuzen te staan, waarbij je niet zo maar weet wat je doen moet. Je hebt altijd voor je vrouw gezorgd, maar haar dementie is zo erg geworden, dat het niet meer lukt om haar op te vangen en te verzorgen. Moet ze dan na zo veel jaar naar een verzorgingshuis, terwijl je zelf achterblijft? Ingewikkelde vraag. Maar ja, zo kun je ook niet verder.

Of je bent al jaren alleen, en dat valt soms best zwaar. Je kinderen doen hun best, maar kunnen ook niet altijd komen. Ze hebben hun gezinnen. Dan kom je in contact met een man van jouw leeftijd, die ook alleen is en zelfs een aanzoek doet om voortaan samen door het leven te gaan.

Ik denk daarbij aan een weduwe uit onze familie. Het leven had haar getekend. Twee jonge kinderen, een tweeling, had ze moeten begraven. En tot overmaat van ramp was haar man haar ontvallen toen hij nog maar in de vijftig was. Hij was opzichter geweest op de gemeenschappelijke weiden rond het dorp waar ze woonde. Op een hete zomerdag had hij tegen beter weten in z'n dorst gelest uit een sloot. Als gevolg daarvan had hij tyfus gekregen, waaraan hij uiteindelijk bezweek. Ze had nog aan een als 'bekeerd' bekend staande oom gevraagd om voor hem te bidden, Maar een genezingswonder was uitgebleven. Alleen moest ze verder.

Dat was bepaald niet gemakkelijk. Weduwen- en wezenpensioen was er in die tijd nog niet. Met de was doen en kousen stoppen voor anderen probeerde ze wat geld te verdienen voor haar gezin. Toen haar kinderen van school kwamen en gingen werken kreeg ze het wat ruimer. Maar die kinderen werden volwassen en gingen de deur uit. Alleen bleef ze achter.

Als je bij haar kwam vond je haar doorgaans zittend in die oude rieten stoel met haar poes op schoot. Ze

straalde ondanks alles iets uit van tevredenheid, van rust. Het geheim van die rust was haar vertrouwen op God.

Op een dag kwam Hannes voor wie ze wel eens wat naaiwerk deed bij haar en zei:

‘Geertje, ik kom bij jou wonen. Dan zijn we allebei niet meer zo alleen en bovendien, ik heb daar een bijzondere reden voor: de HERE God heeft mij laten weten dat het zo moet. Denk er maar eens over na. Volgende week hoor ik wel, hoe je het vindt.’

Ze heeft het er best moeilijk mee gehad. Want alleen was toch ook maar alleen. Van de kinderen kon je niet verlangen dat ze altijd maar kwamen. Het zou toch best gezellig zijn, weer samen. Weer aanspraak als je thuis kwam. Iemand om mee te praten als er iets speciaals gebeurd was. Of simpel alleen maar kunnen zeggen dat het eten lekker smaakte. En Hannes was toch ook geen verkeerde vent. Ze heeft er veel over nagedacht en veel voor gebeden, maar zekerheid vond ze niet.

De volgende week kwam Hannes om antwoord. ‘En Geertje, wat denk je?’

Ze antwoordde: ‘Hannes, jij zegt dat de HERE het tegen jou gezegd heeft, maar als Hij het echt wil, had Hij het ook wel tegen mij gezegd. We moesten het maar niet doen.’

Geertje leefde dicht bij de HERE. Ze was oprecht gelovig, maar tegelijk heel nuchter.

In een van de gemeenten die ik diende, wilde een aantal mensen een nieuwe gemeente stichten. Als kerkenraad hebben we contact gezocht en met hen gesproken. Hun motief was, dat ze na een gebedswandeling door het dorp tot de overtuiging waren gekomen, dat God dat wilde. Ik heb toen het voorbeeld van Geertje maar gebruikt. Als God dat wil, had Hij het ook wel tegen ons gezegd.

Geloven sluit nuchterheid niet uit, maar in.

*Ds. J. Westland
Putten*

Goed gereedschap is het halve werk

De man in de rolstoel kende ik al van eerdere opnames.

‘Nieren,’ zuchtte hij ‘steeds weer die nieren.’

Er was behalve de nieren veel meer aan de hand. Dertig jaar geleden was hij gemolesteerd door iemand op het werk, een vreemd en verschrikkelijk verhaal. Het had zijn leven een totale wending gegeven. Van een sterke man was hij een kwetsbare rolstoelpatiënt geworden. ‘U snapt natuurlijk wel dat ons huwelijk er nogal anders op is geworden’ zei hij met ironie en droefenis. ‘Mijn onvermoeibare vrouw is mijn toegewijde verzorgster geworden, ikzelf heb niet veel meer te bieden’. Dat laatste was niet waar,

ontdekte ik, hij was een intelligente man met een grote belangstelling voor de wereld om hem heen, en met grote aandacht voor wat hij noemde ‘de dingen Gods’. ‘Maar u zult begrijpen dat het een stuk leuker is als je je vrouw es achterop de fiets kunt nemen en haar met je viriliteit kunt verrassen’. Hij had het zonder bitterheid gezegd, meer gelaten. En nu was het op. De ene infectie na de andere haalde hem in, maakte hem nog brozer dan hij was. ‘Thuis gaat het niet meer, er is me gezegd dat er een plaats in een verpleeghuis is geregeld. En dat, mevrouw de dominee, zie ik niet meer zitten. Ik kan niet meer en ik wil niet meer. Ik ben doodmoe, uitgeput. Ik zie het niet meer zitten, u zal het wel niet goed vinden

dat ik het zeg, dan houd ik het wel voor mezelf: Ik begeer te mogen sterven.'

Als ik moet vertellen wat de kern is van pastoraat, omschrijf ik dat graag als *zeggen dat er een Herder is*. Dat leerde ik van mijn docent Praktische Theologie aan de universiteit, Henk van der Meulen. Tussen haakjes: ik heb nooit goed begrepen waarom dat vak de ongelukkige naam Praktische Theologie heeft gekregen. Alle andere theologische vakken hebben toch óók te maken met het praktische werk van een pastor. Een dokter kan ook meer dan een hoofdwond hechten of een gesprek voeren. Hij brengt een wereld aan kennis mee. Een gereedschapskist bij wijze van spreken, met daarin instrumenten die hij vaak gebruikt

en instrumenten die hij zelden nodig heeft, maar waarvan het wel belangrijk is dat hij die op scherp houdt en weet in te zetten.

Zeggen dat er een Herder is...

Hier, nu, tegen een medemens die hardop uitspreekt: 'Ik begeer te mogen sterven.'

Het is een citaat uit de Bijbel, 1 Koningen 18, begreep ik. Dat zit in mijn gereedschapskist, dankzij de colleges Oude Testament van ooit en zelf blijven Bijbellezen.

'U komt zichzelf tegen onder de struik naast Elia', zei ik tegen hem. 'Uw woorden klinken als zijn woorden.'

Hij keek me lang aan, knikte, keek het raam uit.

'Wat een verhaal om op tafel te leggen,' zei ik.

Hij zuchtte, we zwegen.

Het was tijd voor soep, de voedingsassistente zette een beker soep voor hem neer. Ik kende haar als een vakvrouw die heel goed het belang van haar werk kende, en dat een goed woord erbij een medicijn kan zijn. 'Kijk,' zei ze 'met liefde opgeschept en opgediend, goed voor u. Ik hoop echt dat het u smaakt.'
'Het verhaal vertelt dat er een engel komt. Hij brengt iets te eten en te drinken.'

Ik zag dat hij het verhaal goed kende en ging verder: 'Een beker koel water, een koek. En een Woord erbij: 'Eet, drink, de weg zou anders voor u te lang worden.' Ik hoor geen oordeel dat Elia het niet zo zou mogen spreken. Ook niet een tweede keer. Wel de aanmoediging: eet, drink, sta op. U kon Elia's dubbelganger zijn.'

Hij bedwong een zucht: 'Ik weet niet meer hoe op te staan.'
'Ik zie het,' zei ik 'u verstaat hem. Dat hij opstaat mag ook een wonder heten. Dat hij op weg gaat ook. Hij gaat God ontmoeten, maar dat weet hij dan nog niet. En als dat gebeurt helpt hem dat ook niet. U weet hoe het verhaal verder verteld wordt. Elia blijft bij zijn klacht, bij zijn wanhoop: 'Heer God, er is niemand overgebleven, niemand die nog in U gelooft, niemand die mijn missie deelt, mij begrijpt. Ik ben de enige die nog over is van uw profeten, ik ben zo gruwelijk alleen.'
Pas dan wordt hij toch tegengesproken en krijgt hij zijn opdracht. En er is uitzicht; je bent niet de enige, Ik zelf heb gezorgd voor nog 7000 anderen die hun knieën niet gebogen hebben. Denk niet dat je alleen bent. Ik ga met je.'
'En daar moet hij het mee doen,' zegt de meneer in de rolstoel.
'Daar moet hij het mee doen,' zei ik. 'Het is dus maar zeer de vraag of dat genoeg is.'
'Ik heb wat om over te denken' zei hij. 'Het was goed om even met Elia op te lopen.'
We namen afscheid, we zouden elkaar niet meer zien.

Ik hoop zeer dat ik het juiste stuk gereedschap uit mijn kist vond dat hem zou helpen op te staan.

Jong geïnvesteerd...

'Jij bent zeker veel met de Bijbel bezig?'
Ik zit met enkele jonge vrouwen aan de thee.
'Ja', antwoord ik. 'Niet alleen voor mijn werk hoor, ook voor mijn persoonlijke omgang met God.'
'Lukt het je om daar steeds discipline voor op te brengen?'

Ik heb het grote belang daarvan geleerd van de gelovige ouderen die ik zorg geef. Bij hen ervaar ik dikwijls de bijzondere nabijheid van de Heilige Geest. Zelfs bij degenen niet of nauwelijks meer kunnen praten of lijden aan dementie.

'Hoe put u steun en kracht uit uw geloof?', vroeg ik eens aan een negentig-plusser, die leed aan dementie.
Ze zei: 'Dan vraag ik; HERE, hebt U nog een Woord voor mij? En dan geeft de HERE dat.'
'Wat hoort u dan?'

'Dan vraag ik: HERE, hebt U nog een Woord voor mij?', herhaalde ze.

In de gesprekken kwam telkens die ene zin terug. Wat de HERE tegen haar zei was voor haar niet meer zo belangrijk. Er was door haar leven heen zoveel vertrouwen gegroeid dat zij zich geborgen wist. Haar woorden waren een groot getuigenis voor mij.

Ik vertelde het aan de vrouwen bij de thee. Ze waren erdoor geraakt.

'Als jij oud wordt, komen we graag eens bij je op de thee.'

Psalm 23

*Een herder die naar weiden zoekt,
zo is mijn God, mijn hoogste goed.
Als Hij maar mijn geleide wordt,
mij voorgaat, kom ik niets tekort.
Hij wijst mij wegen overdag
en is mijn wacht te middernacht.*

*Bezwijk ik door het mulle zand,
word ik door bergen overmand,
Hij leidt mijn aarzelende voet
naar vruchtbaar land, vol overvloed,
waar een rivier van vrede loopt
langs groene oevers van de hoop.*

*En dwaal ik rond in wildernis
omdat geen pad begaanbaar is,
verzacht uw goedheid al mijn pijn,
als zon die in de dorens schijnt,
in een woestijn die zomaar bloeit,
waar alom ruisend water vloeit.*

*Ook als mijn weg de dood in voert,
als angst en schrik mijn hart beroert,
blijf ik standvastig, vrees geen kwaad
omdat ook dan Gij naast mij gaat.
Uw staf van liefde wijst het spoor
en leidt mij dan het donker door.*

Gebed

Nu bidden wij de Heilige Geest
om een recht geloof het allermeeft,
dat Hij ons verblijde en ons bevrijde
en aan 't einde ons naar huis geleide.
Kyrieleis.

Geef, kostbaar licht, ons uw helderheid,
dat wij Christus kennen voor altijd.
Leer Gij ons te bouwen op die Getrouwe,
die ons 't vaderland heeft doen aanschouwen.
Kyrieleis.

Geef, heil'ge liefde, uw overvloed,
doe ons hart ontvlammen in uw gloed,
dat wij een van zinnen elkaar beminnen,
alle twist en tweedracht overwinnen.
Kyrieleis.

Geef, hoogste Trooster in alle nood,
dat wij nimmer vrezen schande of dood,
dat wij niet versagen ten laatsten dage,
als de vijand ons zelf komt aanklagen.
Kyrieleis.

LICHTSPOOR

Lichtspoor verschijnt zes maal
per jaar en is een uitgave
van de IZB, vereniging voor
zending in Nederland.

Redactie

ds. J.H. Gijsbertsen (voorzitter)
M. Verkaik (secretariaat)
ds. M. de Goei-Jansma
ds. H.G. de Graaff
ds. J. Westland
N.A. de Waal
K. van Noppen

Redactie-adres

Breestraat 59-61
3818 BH Amersfoort
Tel. (033) 461 19 49
E-mail: info@izb.nl

Fotoverantwoording

Shutterstock: 1, 6-7, 8-9, 10 en 11.
Koos van Noppen: 3, 4, 5

